

SOBOTA 1. října 2016

10:00 h Hořické, nejen tovární vily

Místo srazu:

Flečková vila, Riegrova 950, Hořice (naproti Doubravce)

Komentovaná procházka s Ing. arch. Martinem Pourem po krásách a historii rezidenčních vil židovských podnikatelů (Goldschmidt, Hirsch a Feuerstein), postavených na přelomu 19. a 20. století v souvislosti s rozvojem zdejšího textilního průmyslu, dále s návštěvou interiéru soukromé secesní Flečkovy vily a jedinečné secesní vily umělecké rodiny Kulhánkovy (Wagnerovy) se zahradou, ateliéry a dílnami.

13:00 h

Místo konání:

Kulhánkova (Wagnerova) vila, Blahoslavova 892, Hořice

⚠ **Nutná registrace zájemců o návštěvu interiéru Kulhánkovy (Wagnerovy) vily:** max. 30 osob (registrace: janakubickova@hotmail.com, 777 797919)
průvodce: Jakub Wagner, syn Josefa Wagnera ml.

FLEČKOVA VILA - rodinná vila v soukromých rukou

adresa: Riegrova ulice čp. 950, Hořice v Podkrkonoší
realizace výstavby: 1910 -1911
sloh: secese
architekt: Václav a František Kavalír
stavebník: Gertruda Flečková a její manžel Eugen Fleček, který byl v Hořicích tajemníkem městského úřadu a dlouholetým houslistou v hořickém hudebním spolku Dalibor
současnost: vlastník Bedřich Bezdová, stav: vila citlivě zrekonstruována

Historie a význam

Secesní dům s otiskem rozličných tvarů přírody. „Důvtipně zformovaný půdorys domu, kopírující ostrý úhel rohové parcely, na níž se nachází, jako by napodoboval křídla motýla. Změť hřebenáčů na valbě střechy polygonálního arkýře zimní zahrady připomíná pavučinu, na celém domě se mnohokrát opakuje oválný tvar kávového zrna a z barevných vitrají shlížejí do ulice ptáci.“ (Slavné vily Královéhradeckého kraje). František Kavalír, který s bratrem dům projektoval, byl významný architekt a stavitel z Prahy a společně s dalšími architekty se zúčastnil výstavby funkcionalistické moderní vilové čtvrti Baba podle návrhů Pavla Janáka, kde navrhl dva domy a šest z nich i vystavěl. Manželé Flečkovi už po roce užívání vilu prodali manželům Macákovým.

Dům ještě několikrát měnil majitele a nájemníky a bez pravidelné údržby částečně chátral. Současný vlastník ve vile provedl citlivou a nákladnou opravu, při které byl dům obnoven prakticky do původního vzhledu.

GOLDSCHMIDTOVA VILA - rezidenční tovární vila

adresa: Maixnerova ulice čp. 706, Hořice v Podkrkonoší
realizace výstavby: 1891-1893
sloh: novorenesance, vila toskánskému typu
architekt: návrh zpracoval neznámý vídeňský architekt pro Josefa Hocka a textilní firmu Goldschmidt and company
stavebník: Ferdinand a Josef Goldschmidtové
současnost: soukromý vlastník, stav: vila v havarijním stavu, neobyvatelná

Historie a význam

Bratři Goldschmidtové postavili tkalcovnu na Borku v letech 1857 až 1860 a později na pozemku severně od ní i toto dříve honosné rodinné sídlo. Budova byla postavena z místního pískovce, ozdobena bohatými štuky a reliéfy a stala se vyhledávaným architektonickým vzorem v blízkém i dalekém okolí. Tato vila se skládala z podzemního podlaží, dvou nadzemních pater a obytného podkrovního. Dům měl nástavbu se zakončením v podobě věže, s terasou, která byla z části krytá balkonem, a dominantní půlkruhové točité schodiště z kvalitního pískovce. K vile přiléhal nádherný, udržovaný park s lesními cestičkami. Na sever od budovy byl honosný altánek a klec pro ptactvo. Na tento park navazoval ovocný sad.

Vilu mělo během její existence ve vlastnictví několik fyzických osob. V letech 1931–1935 byla v majetku Heřmana Reifa z Vídně a od roku 1941 ji vlastnila Růžena Kupcová a její rodina, která dům od roku 1948 pronajímala. Ve své době v této vile bydlelo až pět rodin. V roce 1970 ji do vlastnictví získal národní podnik Československé státní automobilové opravy, který v ní chtěl umístit své kanceláře a místo pro příjem zakázek. Nestalo se tak a vila dále chátrala. V 90. letech objekt odkoupila firma HACAR, která jej však rovněž nevyužívala a neinvestovala do jeho oprav. V polovině 90. let požár kompletně zničil zachovalý interiéru domu a došlo ke zřícení střešní konstrukce. V roce 2007, po 13 letech, vila ztratila vzhledem ke svému havarijnímu stavu status kulturní památky. Budoucnost vily je nyní nejistá. Současný majitel, který vilu v roce 2016 koupil, má v rukou její osud.

HIRSCHOVA VILA - rezidenční tovární vila

adresa: Karlova ulice čp. 495, Hořice v Podkrkonoší
 realizace výstavby: přestavba barokního dvoudomí v letech 1865 - 1868
 sloh: neoslohový
 architekt: neznámý
 stavebník: Bedřich Hirsch
 současnost: vlastník město Hořice, pronajímáno městem k bydlení

Historie a význam

V letech 1856 – 1858 staví Bedřich Hirsch první mechanickou tkalcovnu na pozemku za svým domem v Židovské (dnešní Karlově) ulici. Hirsch ve své továrně vyrábí kalika, flanely, ložní prádlo a zboží určené pro tiskárny látek. V polovině 60. let 19. století zaměstnávala tkalcovna již 250 dělníků. V téže době staví i svou rezidenční vilu čp. 495, přestavěnou z původního pozdně barokního dvoudomí čp. 495 a čp. 496, kdy vznikly stávající fasády, zejména risalitem opatřené vstupní průčelí. V roce 1890 zakladatel firmy umírá a jeho nástupci jsou synové Karel a Vilém. Po odchodu Karla v roce 1905 se Vilém stává jediným majitelem a prosperující firmu rozšiřuje.

Po Vilémově smrti v roce 1927 dědí firmu jeho syn JUDr. Alfréd Hirsch, který však nemá o podnikání zájem, a jeho nákladný život ve Vídni spolu s hospodářskou krizí přivádí nakonec firmu ke krachu. Výroba byla zastavena v roce 1934 a již nikdy nebyla obnovena. V Hirschově vile bylo v r. 1940 zřízeno židovské ghetto, v němž byly soustředěny hořické židovské rodiny až do svého odsunu do Terezína v roce 1942. Za 2. světové války využili Němci tovární objekt jako sklad a při květnovém povstání v r. 1945 byla tkalcovna nacisty vypálena a již nikdy nebyla opravena. Průmyslové stavby (haly, sklady, plynojem, tovární komín) již v dnešní době neexistují. Tovární vila, která zde zůstala, patří k nejhodnotnějším památkovým objektům v Hořicích a v dobách své plné krásy se díky palácovému vzezření zcela vymykala běžné městské zástavbě.

FEUERSTEINOVA VILA - rezidenční tovární vila

adresa: Husova ulice čp. 321, Hořice v Podkrkonoší
 realizace výstavby: 1894 rekonstrukce a dostavba
 sloh: novorenesance
 architekt: Bohuslav Moravec
 stavebník: Thekla Feuersteinová, Emanuel Feuerstein
 současnost: vlastník město Hořice, prostory jsou multifunkční a slouží ke komerčnímu pronájmu a zdravotním službám, částečně je objekt s přílehlou zahradou využíván mateřskými školami

Historie a význam

Původní dům počátkem 19. století staví Josef Nešpor, od něhož objekt kupuje v roce 1840 otec purkmistra Josefa Rumla a přestavuje jej na formanskou hospodu. V roce 1862 zahájila v Královéhradecké (dnešní Husově) ulici provoz dosud největší hořická mechanická tkalcovna Isaka Feuersteina (pozdější národní podnik Miletá), který si v roce 1867 kupuje tento dům. Jeho nástupce Emanuel Feuerstein společně se svou ženou Theklou zvelebují zahradu domu, přikupuje čtyři sousední domky a staví skleníky v parku u domu a stáje (1868, 1888). Podle plánu architekta Moravce přestavuje dům v r. 1894.

Budova připomínající zámek v novorenesančním slohu je vyzdobena uměleckými sgrafity. Po Emanuelově smrti v roce 1909 dědí firmu synové Arthur a Egon a synovci Hugo a Richard Straussové z Vídně. Firma přijímá obchodní název Feuerstein a spol.

KULHÁNKOVA (WAGNEROVA) VILA - rodinná vila s ateliéry a dílnami obývaná několika generacemi umělců

adresa: Blahoslavova ulice čp. 892, Hořice v Podkrkonoší
 realizace výstavby: 1904 - 1905
 sloh: secese
 architekt/stavebník: Josef Kulháněk (1876-1945) sochař a restaurátor, žák profesora Celdy Kloučka na pražské UPRUM a později profesor hořické sochařsko-kamenické školy
 současnost: vlastník rodina Wagnerova

Historie a význam

V genealogii bohatě rozvětveného rodu Kulhánků a Wagnerů najdeme významné umělce, sochaře, štukatéry, restaurátory, tvůrce náhrobních kamenů s náboženskou tematikou, malíře, architektky a výtvarníky. Vilu se zahradou a vlastním nábytkem, ovocným sadem, dekorativním altánem a přílehlé štukatéřské dílny pro moderní fasády sám navrhl a postavil Josef Kulháněk jako vyjádření vlastního estetického a moderního přístupu k bydlení. Jeho láska k přírodě se otiskla v interiérech a exteriérech domu a přílehlých objektů. Jeho dcera Marie Kulhánková, absolventka AVU v Praze, žákyně Františka Kupky v Paříži, nadějná sochařka, se provdala za absolventa školy Jana Štursy, Josefa Wagnera, významného sochaře pocházejícího z Jaroměře ze starého sochařsko-kamenického rodu. Se svým otcem se podílel na restaurování soch M. Brauna v blízkém Kuksu.

V 50. letech byl dům obýván i jinými než rodinnými příslušníky, byl zde zřízen provoz na výrobu vánočních ozdob, a tak započala jeho devastace. Rodině Wagnerů byla nařízena přestavba interiéru s vybudováním samostatné bytové jednotky, kterou obývali cizí nájemníci až do roku 1957. To znamenalo nutnost výměny oken, úpravy komínů, střešních a fasád. Posléze dům znovu obývá rodina Wagnerů, která sem často jezdí z Prahy společně se syny Josefem Wagnerem ml. (architekt a malíř) a Janem Wagnerem (sochař). Tvoří zde v nově vybudovaných letních ateliérech a pracují na obnově domu a zahrady. Za nimi přijíždějí jejich přátelé např. Josef Sudek, Jaroslav Seifert s rodinou, Jan Sokol. Profesor Josef Wagner vede v Praze vyhledávaný ateliér sochařství na UMPRUM, kterým prošlo mnoho významných sochařů své doby např. Olbram Zoubek, Eva Kmentová a Vladimír Preclík. Po smrti rodičů dům obývali a v ateliérech tvořili synové Josef a Jan Wagnerovi se svými rodinami. Dům je nyní spravován další generací tohoto slavného uměleckého rodu, Jakubem Wagnerem (dokumentarista) a Lukášem Wagnerem (sochař).